

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IX./2022
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 218/2022
populárny názov	súdny poplatok - prieskum majetkových pomerov
sudca spravodajca	Luboš Szigeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	06.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Objektívne posúdenie finančnej situácie nemôže byť založené iba na hypotetickej možnosti zaplatiť súdny poplatok, ale musí vychádzať zo skutočností preukázaných v konaní. Zároveň nesmie byť výška poplatkovej povinnosti pre poplatníka likvidačná, v takom prípade nemožno trvať na úhrade súdneho poplatku, resp. na jej úhrade v celom rozsahu. Inak by ustanovenie o priznaní oslobodenia nemalo zmysel a neplnilo by zamýšľaný účel.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola žalujúcou sporovou stranou v konaní o vrátenie kúpnej ceny z dôvodu odstúpenia od zmluvy pre vady dodaného tovaru. Okresný súd rozsudkom jej žalobu zamietol. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 241 CSP. Okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie v sume 16 350 eur. Sťažovateľka z dôvodu nedostatku prostriedkov požiadala o priznanie oslobodenia od platenia poplatku za dovolanie, priložila formulár o majetkových pomeroch, daňové priznania, súvahu a výkaz ziskov a strát za rok 2020 a výpisy z účtu za obdobie január až jún 2021 na preukázanie svojich majetkových pomerov.</p> <p>Okresný súd napadnutým uznesením z 30. júla 2021 (ďalej len "prvé napadnuté uznesenie") sťažovateľke oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie nepriznal.</p> <p>Okresný súd následne uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom 16. septembra 2021 zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením z 25. októbra 2021 (ďalej len "druhé napadnuté uznesenie") tak, že zamietol návrh sťažovateľky na prerušenie konania do skončenia konania vedeného ústavným súdom a druhým (napadnutým) výrokom sťažnosť proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym</p>

	<p>úradníkom zamietol ako nedôvodnú.</p> <p>Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej práv a súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len "dohovor") prvým a druhým napadnutým uznesením okresného súdu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či nedošlo v napadnutom konaní k takému arbitrárnemu a formalistickému hodnoteniu zisteného skutkového stavu – majetkových pomerov právnickej osoby a jej schopnosti uhradiť poplatok za dovolacie konanie, ktoré by viedlo k odopretiu prístupu k dovolaciemu súdu, teda k ústavne neakceptovateľnému stavu.</p> <p>Ústavný súd, vychádzajúc z príloh k ústavným sťažnostiam, ktoré mal k dispozícii aj okresný súd, a z odôvodnenia napadnutého uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (citovaného v bode 5 tohto nálezu), konštatuje, že okresný súd sa obmedzil na zistenie majetkovej podstaty sťažovateľky, ktorá je nevyhnutná na realizáciu jej podnikania (prevádzka pracovne) a zistenie pozitívneho hospodárskeho výsledku ku koncu predošlého kalendárneho roku, ktorý však svojou výškou zodpovedá približne jednej tretine výšky poplatkovej povinnosti. Z uvedených skutočností bez bližšieho zdôvodnenia uzavrel, že nie je dôvod na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie ani v časti.</p> <p>Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok z 19. júna 2001 vo veci Kreuz proti Poľsku, bod 60; obdobne aj II. ÚS 281/2017) vyplýva, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok v súvislosti s podaním civilnej žaloby nemôže byť považovaná za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré by bolo samo osebe nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na druhej strane, výška poplatku posudzovaná vo svetle osobitných okolností daného prípadu vrátane povinnosti dotknutej osoby poplatok v takejto výške zaplatiť, ako aj fáza konania, v ktorej bolo takéto obmedzenie prístupu aplikované, sú faktory, ktoré zohrávajú svoju úlohu pri rozhodovaní, či tejto osobe bolo alebo nebolo zachované právo na prístup k súdu (napr. rozsudok z 28. 10. 1998 vo veci Ait Mouhoub proti Francúzsku, bod 57; rozsudok z 13. 7. 1995 vo veci Tolstoy-Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu, bod 63).</p> <p>Objektívne posúdenie finančnej situácie nemôže byť založené iba na hypotetickej možnosti zaplatiť súdny poplatok, ale musí vychádzať zo skutočností preukázaných v konaní (I. ÚS 295/2020). Zároveň nesmie byť výška poplatkovej povinnosti pre poplatníka likvidačná, v takom prípade nemožno trvať na úhrade súdneho poplatku, resp. na jej úhrade v celom rozsahu. Inak by ustanovenie o priznaní oslobodenia nemalo zmysel a neplnilo by zamýšľaný účel. O také prípady ide, napr. ak by z dôvodu úhrady poplatku bolo nevyhnutné predať nehnuteľnosť, na bývanie v ktorej je poplatník odkázaný. Primerane aplikované na podnikateľský subjekt, ak by bol odkázaný na predaj jedinej prevádzkarne, bez ktorej svoju podnikateľskú činnosť nemôže realizovať, ako v tomto prípade.</p> <p>Sťažovateľkou preukázaný finančný zostatok (cca 6000 eur) ani za predpokladu, že by bol v celosti použitý na úhradu súdneho poplatku, prima facie nepostačuje na jeho úhradu v celom rozsahu (cca 16 000 eur). Ak teda okresný súd bol toho názoru, že majetkové pomery priznanie oslobodenia neodôvodňujú, a to ani z časti, bolo jeho povinnosťou odôvodniť, z akých preukázaných skutkových okolností vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, keď k tomuto záveru dospel tak, aby bol myšlienkový postup preskúmateľný a logicky nadväzovalo právne posúdenie na skutkový stav veci. Právne úvahy okresného súdu uvedené v napadnutom uznesení tieto atribúty nespĺňajú. Pri posudzovaní oslobodenia od súdneho poplatku vôbec neprihliadol na jeho výšku, aj keď majetkové pomery strany mali byť skúmané práve v korelácii k výške súdneho</p>

	<p>poplatku.</p> <p>Ústavný súd preto hodnotí odôvodnenie prvého napadnutého uznesenia o nepriznaní oslobodenia sťažovateľky od súdneho poplatku ako arbitrárne vo vzťahu k právnej úvahe a hodnoteniu predložených dôkazov o majetkových pomeroch sťažovateľky. Zároveň prvé napadnuté uznesenie možno vyhodnotiť ako neprípustne formalistické bez zohľadnenia všetkých relevantných okolností popierajúce zmysel a účel inštitútu oslobodenia, čo tiež neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Ústavný súd preto vyslovil porušenie uvedených práv sťažovateľky prvým napadnutým uznesením okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od poplatku za dovolanie. S ohľadom na to, že ústavný súd zrušil prvé napadnuté uznesenie, úlohou okresného súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o dôvodnosti žiadosti sťažovateľky o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za dovolanie tak, že sa riadne vysporiada s predloženými listinnými dôkazmi o majetkových pomeroch a konzistentne popíše svoje úvahy, ktoré ho viedli k záveru o schopnosti úhrady poplatku za dovolanie, aj so zreteľom na to, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.</p> <p>Vo vzťahu k výroku II. druhého napadnutého uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania je potrebné konštatovať, že je priamo závislé od vysporiadania sa s poplatkovou povinnosťou sťažovateľky a bez opory v uznesení o nepriznaní oslobodenia nemôže samostatne obstať. Preto vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky nepriznaním oslobodenia má za nevyhnutný následok vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, najmä v časti odopretia prístupu sťažovateľky k dovolaciemu súdu, aj vo vzťahu k napadnutému výroku o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania.</p> <p>Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvým napadnutým uznesením okresného súdu. Ústavný súd prvé napadnuté uznesenie a výrok II. druhého napadnutého uznesenia okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	I. ÚS 295/2020 EŠLP: Kreuz proti Poľsku; Aït Mouhoub proti Francúzsku; Tolstoy-Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	poplatok-oslobodenie dovolanie-dovolacie konanie arbitrárnosť

spisová značka	II. ÚS 247/2022
populárny názov	tarifná hodnota predmetu konania
sudca spravodajca	Luboš Szigeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1

	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom daného súdneho sporu, peniazmi oceniteľné, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu predmetu konania, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci.
skutkový stav a základné fakty	<p>Predmetom konania vedeného okresným súdom bolo určenie vlastníckeho práva na účely vyplatenia vyvlastňovacej náhrady za pozemok, ktorého pôvodným vlastníkom bol sťažovateľ a ktorý bol predmetom absolútne neplatnej zámennnej zmluvy uzavretej s a následne vyvlastnený v prospech obchodnej spoločnosti za účelom strategickej investície. Znaleckým posudkom vyčíslená vyvlastňovacia náhrada v sume 53 882,26 eur bola rozhodnutím o vyvlastnení prikázaná na výplatu tomu, o kom okresný súd právoplatne rozhodne, že bol v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom pozemku, a zložená do úschovy SPF. Sťažovateľ považoval zámennú zmluvu za absolútne neplatný právny úkon a 21. septembra 2015 podal návrh na určenie jeho vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti pre účely určenia, že je oprávnená osoba na výplatu vyvlastňovacej náhrady v zmysle rozhodnutia o vyvlastnení. Konanie bolo v merite skončené právoplatnosťou (14. septembra 2021, pozn.) rozsudku okresného súdu, ktorým okresný súd určil, že sťažovateľ bol vlastníkom pozemku v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení na účely rozhodnutia o vyvlastnení a výplaty vyvlastňovacej náhrady a priznal mu náhradu trov konania v rozsahu 100 %.</p> <p>Okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom vyčísлил náhradu trov konania sťažovateľa v sume 1 019,95 eur s odôvodnením, že nebolo možné určiť hodnotu sporu, a pri určovaní tarifnej odmeny preto vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).</p> <p>Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej požadoval aplikáciu ustanovenia § 10 ods. 1 vyhlášky, pretože hodnotu sporu je možné určiť. O sťažnosti rozhodol okresný súd obsadený sudcom uznesením z 18. januára 2022 (ďalej len "napadnuté uznesenie") tak, že zmenil sťažnosťou napadnuté uznesenie a žalovaného zaviazal na úhradu trov sťažovateľa v sume 2 990,56 eur, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 2 858,06 eur a ostatných trov konania vo výške 132,50 eur. V odôvodnení uviedol, že považuje sťažnosť žalobcu za čiastočne dôvodnú, pretože hodnota sporu v danom prípade určiteľná je a pri jej určení je potrebné vychádzať z hodnoty, ktorú žalobca získal predajom nehnuteľnosti na základe „kúpnej zmluvy“, ktorá v skutočnosti bola zmluvou zámennou, a to vo výške 10 698 eur. Za správny nepovažoval ani výpočet trov právneho zastúpenia navrhnutý žalobcom, ktorý za predmet sporu považoval výšku vyvlastňovacej náhrady (suma 53 882,26 eur). Okresný súd poukázal na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019-43 z 28. júla 2020, podľa ktorého je určujúca suma uvedená v neplatnej kúpnej zmluve, pretože podľa nej si účastníci konania vytvárajú obraz o nákladovosti konania. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobca podal žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z dôvodu absolútnej neplatnosti zámennnej zmluvy.</p> <p>Sťažovateľ podal na ústavný súd ústavnú sťažnosť, na základe ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia jeho práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len "listina") a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len "dohovor") napadnutým uznesením okresného súdu.</p>
z odôvodnenia	Predmetom konania pred ústavným súdom je spor o výklad podústavného práva upravujúceho tarifnú hodnotu predmetu konania, keď okresný súd vychádzal z hodnoty doplatku za zámenu pozemkov uvedenej v neplatnej zámennnej zmluve s poukazom na skoršiu rozhodovaciu prax ústavného súdu a sťažovateľ považuje

za potrebné na tieto účely zohľadniť hodnotu nehnuteľnosti určenú znaleckým posudkom a zloženú do úschovy ako vyvlastňovaciu náhradu.

Vo vzťahu k problematike tvoriacej predmet tohto konania pred ústavným súdom už ústavný súd zaujal stanovisko v náleze č. k. III. ÚS 528/2021 (pôvodný vlastník vystupuje ako žalobca a zúčastnená osoba ako sťažovateľ, pozn.), z ktorého vyplýva, že: „... Z hľadiska určenia tarifnej hodnoty bolo od začiatku zrejmé, že... žalobca podaním žaloby o určenie svojho vlastníckeho práva spravil sporným vlastnícke právo sťažovateľa. Určenie vlastníckeho práva žalobcu, ktoré by bolo v prípade úspechu jeho žaloby výsledkom sporu, by pre sťažovateľa znamenalo stratu jeho vlastníckeho práva... Preto z pohľadu sťažovateľa hodnotu sporu na začiatku poskytovania právneho zastúpenia určovala hodnota pozemku. Žalobca argumentuje tým, že z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že všetky strany sporu si na jeho začiatku musia byť schopné vytvoriť predstavu o jeho nákladnosti... Hodnota sporu pre žalobcu od začiatku sporu predstavovala 53 882,26 eur a rovnaká bola aj pre sťažovateľa, keďže v dôsledku prípadného pozitívneho výroku by prišiel o pozemok, za ktorý už zložením do úschovy vyplatil objektívne znalecky určených 53 882,26 eur. Či už sťažovateľovi alebo žalobcovi preto od začiatku sporu boli objektívne známe všetky prvky ich procesného vzťahu, ktoré spočívali v tom, že pre oboch hodnota sporu predstavovala 53 882,26 eur. Z toho plynie, že záver okresného súdu vychádza z celkom mylnej predstavy o tom, čo bolo predmetom sporu nadobúdateľa a sťažovateľa, a preto došlo k zjavnému omylu pri právnom posúdení toho, čo má byť základnou sadzbou tarifnej odmeny. Tento omyl bol spôsobený tým, že okresný súd sa pri svojom uvažovaní zameral namiesto prieskumu podstaty predmetu sporu ako procesnej kategórie na nerozhodné hmotnoprávne okolnosti vzťahu sťažovateľa a žalobcu, na ktoré následne, nerozlišujúc, aplikoval abstraktne formulované závery ústavného súdu, ktoré boli vzťahované na celkom iné procesné situácie, hoc vyplývajúce z podobných hmotnoprávných, no odlišných procesných situácií.“ Táto judikatórna línia bola ďalej nasledovaná 6 v konaniach vedených ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 67/2022, II. ÚS 397/2021 a sp. zn. II. ÚS 402/2021.

V prejednávanej veci je tento právny názor ústavného súdu plne aplikovateľný a ústavný súd nemá dôvod ho meniť ani z dôvodu konkrétnych okolností veci. Sťažovateľ pôvodne žiadal určenie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá bola po neplatnom právnom úkone vyvlastnená a v priebehu konania bola vyvlastňovacia náhrada zložená do úschovy, na čo reflektoval zmenou žaloby o určenie, že bol vlastníkom v čase vyvlastnenia na účely vyplatenia náhrady. Sporným bolo od počiatku vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorej hodnota bola následne objektivizovaná znaleckým posudkom a zložená do úschovy. Obe sporové strany preto v okolnostiach veci mali možnosť si utvoriť predstavu o nákladovosti konania, vychádzajúc z hodnoty sporného pozemku vo výške náhrady zloženej do úschovy. Výklad podústavného práva zvolený okresným súdom preto nezodpovedá požiadavkám ústavne súladnej interpretácie aplikovanej právnej normy, čím neprípustne zasahuje nielen do práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu, ale má negatívny vplyv aj na majetkovú sféru sťažovateľa. Preto vyslovil porušenie uvedených práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu.

Vo vzťahu k námietke okresného súdu a zúčastnenej osoby týkajúcej sa právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ústavný súd poznamenáva, že pochybenie okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 544/2019 vzhliadol v tom, že okresný súd rozhodol o výške trov konania len mechanickým a matematickým posudzovaním reálnej hodnoty predmetu sporu a neposudzoval ju v širších súvislostiach, najmä s ohľadom na konkrétne okolnosti veci (vek právnej predchodkyne sťažovateľky, neplatnosť spornej kúpnej zmluvy pre neprimeranosť, odpadnutie príčiny na podanie dôvodnej žaloby pre úspešný protest prokurátora). Práve v tomto náleze bol sformulovaný záver, že za okolností tejto veci by bolo proti logike a v rozpore s princípmi spravodlivosti prisvedčiť takej interpretácii, v zmysle ktorej by sa tarifná hodnota určila z reálnej ceny nehnuteľnosti podľa druhej kúpnej ceny, keďže v takom prípade by žalovaná na trovách konania v podstate profitovala (m. m. III. ÚS 582/2021).

	<p>Zohľadnenie individuálnych skutkových a právnych okolností veci, ktoré viedli ústavný súd k formulovaniu tam uvedeného minoritného právneho názoru, nemožno v kontexte neskoršieho rozhodovania za odlišných skutkových okolností považovať za narušenie princípu právnej istoty.</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd rozhodol o porušení práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Napadnuté uznesenie okresného súdu ústavný súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	III. ÚS 528/2021
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trovy konania-náklady konania vlastníctvo-určenie vlastníckeho práva vyvlastnenie-za náhradu

spisová značka	II. ÚS 263/2022
populárny názov	vznik nároku na úrok z omeškania - poisťná udalosť
sudca spravodajca	Luboš Szigeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak poisťovateľ nesplní právnu povinnosť plniť oprávnenú náhradu škody poškodenému včas a riadne (t. j. v lehote 15 dní po skončení šetrenia), dostáva sa po uplynutí tejto lehoty s plnením náhrady škody do omeškania a poškodenému vzniká nárok uplatňovať si voči poisťovateľovi aj nárok na úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola na strane žalobcu účastníčkou konania o zaplatenie sumy 21 045 eur s úrokom z omeškania z titulu náhrady škody na zdraví spôsobenej pri dopravnej nehode. Okresný súd rozhodol rozsudkom tak, že zaviazal žalovanú poisťovňu zaplatiť sťažovateľke sumu 395 eur a náklady spojené s uplatnením pohľadávky v sume 300 eur a vo zvyšnej časti úroku z omeškania žalobu zamietol. Sťažovateľka žalobu zobrala v časti sumy 19 249 eur a sumy 1 401 eur späť, pretože poisťovňa v priebehu konania uhradila jej tieto sumy. Čiastočné späťvzatie žaloby súd vybavil v zmysle vtedy platnej právnej úpravy (§ 172 ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku) tak, že vydal platobný rozkaz v rozsahu vyplývajúcom z posledného podania žalobkyne, t. j. z podania doručeného súdu 19. októbra 2015. O čiastočnom späťvzati žaloby preto nebolo potrebné rozhodovať samostatným uznesením.</p> <p>Proti platobnému rozkazu podala žalovaná odpor, v ktorom nesúhlasila s bodovým ohodnotením bolesti sťažovateľky, preto v tejto časti nárok neuhradila a tvrdila, že plnenie poskytla riadne a včas. Následne okresný súd ustálil sporný rozsah bodového hodnotenia bolestného na základe znaleckého posudku v prospech sťažovateľky, avšak ako nedôvodný vyhodnotil nárok sťažovateľky na úroky z omeškania a v tejto časti žalobu zamietol.</p> <p>Sťažovateľka podala proti zamietavému výroku rozsudku okresného súdu odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom namietala, že samotný súd</p>

	<p>posúdil nárok žalobkyne ako dôvodný, žalovaná bola zaviazaná na náhradu žalovanej sumy. Jednoznačne sa potvrdila skutočnosť, že žalovaná v zmysle uvedeného nespĺnila svoju zákonnú povinnosť riadneho šetrenia škodovej udalosti podľa § 11 ods. 6 písm. b) zákona č. 381/2001 Z. z. povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), uviedla totiž nezákonné, nesprávne a neodôvodnené dôvody, ktoré boli v priebehu súdneho konania žalobkyňou vyvrátené. Žalovaná porušila svoju povinnosť poskytnúť poistné plnenie vo forme náhrady škody v plnej výške, pričom táto povinnosť ju zaväzovala v lehote do 15 dní od ukončenia šetrenia poistnej udalosti.</p> <p>Krajský súd rozsudkom (ďalej len "napadnutý rozsudok") potvrdil rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti týkajúcej sa úrokov z omeškania. Krajský súd považoval výklad a záver súdu prvej inštancie za zákonný a správny, pretože vyplýva z poslednej ustálenej judikatúry civilných odvolacích a dovolacích súdov. Sťažovateľka nepodala dovolanie s poukazom na nízku hodnotu predmetu sporu.</p> <p>Sťažovateľka podala ústavnému súdu ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o ústavne nekonformnom výklade právnych noriem a nesprávnom právnom posúdení vzniku omeškania s poistným plnením potom, ako poisťovňa v lehote 3 mesiacov od poistnej udalosti oznámila sťažovateľke dôvody neposkytnutia plnenia v zákonnej lehote. Výklad poskytnutý všeobecnými súdmi považuje za formalistický na ťarchu slabšej spotrebiteľskej strany v konaní, popierajúci zmysel a účel ochrany spotrebiteľa v právnom štáte.</p> <p>Sťažovateľka poukazuje na to, že v konaní preukázala, že ňou uplatnený nárok na zaplatenie náhrady škody v celkovej žalovanej sume 21 045 eur bol podaný dôvodne, keďže jej bola priznaná istina v plnej výške. Takýto formalistický postup oslobodzuje poisťovacie subjekty spod akejkoľvek sankcie v podobe znášania úrokov z omeškania, a to v prípade neposkytnutia poistného plnenia riadne a včas. Poskytnutý výklad je zjavne nespravodlivý voči poškodeným, resp. poisteným, ktorí si splnili všetky zákonné povinnosti, avšak poisťovní ako jedinému subjektu bude stačiť zaslať akékoľvek vyjadrenie poškodenému, ktorým sa zbaví sankcie za svoj nezákonný postup, a počas trvania súdneho sporu bude využívať finančné prostriedky, ktoré mal v čase ukončenia šetrenia poskytnúť poškodenému, bez akejkoľvek sankcie.</p> <p>Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že v prípade aplikácie predmetného rozhodnutia dochádza k diskriminácii dlžníkov odlišných od poisťovní, keď by došlo k zvýhodneniu poisťovateľov (poisťovní) na úkor ostatných dlžníkov, ktorí by boli na rozdiel od poisťovateľov zviazaní zaplatiť úroky z omeškania od momentu, keď sa dostali do omeškania s plnením peňažného dlhu.</p> <p>Sťažovateľka uviedla, že sporné rozhodnutie bolo deklaratórneho charakteru, teda nezakladalo novú právnu povinnosť pre poisťovateľa, a s poukazom na právnu teóriu jedine v prípade konštitutívnych rozhodnutí je možné akceptovať ako okamih vzniku omeškania poisťovne až po právoplatnosti rozhodnutia uplynutie lehoty na plnenie. Napadnuté rozhodnutie v predmetnej veci má deklaratórny charakter, keďže stanovilo, že tu vznikla poistná udalosť, na základe ktorej mala sťažovateľka nárok na poskytnutie poistného plnenia, a žalovaný nezákonným postupom neposkytol toto poistné plnenie.</p> <p>Vo vzťahu k meritórnej problematike tvoriacej predmet napadnutého konania už ústavný súd zaujal stanovisko v nálezoč č. k. III. ÚS 309/2020 a č. k. III. ÚS</p>

214/2020, z ktorých v podstatnom vyplýva, že ak poisťovňa bola poškodeným priamo žalovaná, na priznanie úroku z omeškania sa vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody, s tým rozdielom oproti všeobecnej úprave, že na úrok z omeškania nemá poškodený nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poistnej udalosti a 15 dní na výplatu. Tým však nemá byť dotknutý rozsah poistného plnenia, ktorým je krytie nárokov poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou dopravného prostriedku, ktorá pre plné (štandardné) odškodnenie na seba viaže aj povinnosť platenia úrokov z omeškania. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by zákonodarca pri pohľadávkach vzniknutých z ublíženia na zdraví (oproti iným škodám) sledoval zvýhodnenie škodcu do takej miery, žeby jeho omeškanie s plnením peňažného záväzku a s tým spojené úroky z omeškania sa viazali nie na výzvu na plnenie, ale na rozhodnutie súdu. Každý škodca by mohol logicky bez sankcie oddialiť riešenie škody „odkazom na súd“ a neprijateľnosť takejto konštrukcie umocňuje aj predstava, že „čím dlhší súdny proces, tým lepšie pre škodcu“. Trojmesačná zákonná lehota na vybavenie prešetrenia poistnej udalosti a na to nadväzujúca 15-dňová lehota na plnenie podľa zákona má svoje opodstatnenie v záujme dôsledného vyšetrenia poistnej udalosti, no nepredstavuje žiadnu liberáciu škodcu od platenia príslušenstva pohľadávky (úrokov z omeškania; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) vzniknutej z ublíženia na zdraví.

Právna úprava v uvedenej oblasti vychádza zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/26/ES o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel), ktorá bola následne nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (kodifikované znenie). V bode 41. táto smernica jednoznačne ukladá povinnosť zaviesť takú úpravu, ktorá bude zahŕňať aj úroky z omeškania s plnením (peňažnej) náhrady škody. Túto okolnosť krajský súd napriek tomu, že je to jeho povinnosťou, nijako nezohľadnil a právnu úpravu sa ani nepokúsil vyložiť vo svetle príslušného eurokonformného výkladu. Takýto postup je neakceptovateľný, pretože všeobecné súdy sú zároveň súdmi Európskej únie, ktoré sú povinné aplikovať úniové právo (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-106/77 vo veci Simmenthal). Povinnosť vnútroštátneho súdu ako reprezentanta členského štátu vykladať a aplikovať právo Európskej únie tak, aby smeroval k efektívnemu dosiahnutiu zamýšľaných účinkov 4. smernice o poistení motorových vozidiel (ktoré z bodu 41 jej kodifikovaného znenia jednoznačne vyplývajú) má svoj právny základ okrem judikatúry ESD v čl. 288, tretia veta, Zmluvy o fungovaní EÚ.

V prejednávanej veci je skôr vyslovený právny názor ústavného súdu plne aplikovateľný a ústavný súd nemá dôvod ho meniť ani z dôvodu odlišných konkrétnych okolností veci. Sťažovateľka uplatnila svoj nárok na náhradu škody priamo u poisťiteľa 19. decembra 2014, žalovaná listom z 25. februára 2015 oznámila sťažovateľke registráciu škodovej udalosti a dôvody, pre ktoré nie je možné jej nároky vysporiadať (prebiehajúce trestné konanie, pozn.). Sťažovateľka si po uplynutí 15 dní od tohto oznámenia v súdnom konaní uplatnila náhradu škody vrátane úrokov z omeškania od skončenia zákonných lehôt (3 mesiace na šetrenie a 15 dní na výplatu, pozn.). Sťažovateľka bola v konaní úspešná, čo sa týka preukázania oprávnenosti uplatnenej náhrady škody v celom rozsahu, ktorá jej bola z prevažujúcej sčasti uhradená v priebehu konania poisťovňou dobrovoľne a sčasti priznaná súdom, avšak čo sa týka uplatnených úrokov z omeškania bola jej žaloba zamietnutá. V odvolaní sťažovateľka namietala okrem iného aj to, že nárok na úroky 9 z omeškania má z dôvodu nesplnenia náhrady po uplynutí 15 dní a 3 mesiacov od oznámenia poistnej udalosti a uplatnenia nárokov. Svoje nároky už pri ich uplatnení u žalovanej preukázala súkromným znaleckým posudkom, ktorý bol v súdnom konaní

potvrdený ustanoveným znalcom v celom rozsahu.

V zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona má poškodený právo uplatniť nárok na náhradu za škodu priamo voči poisťovateľovi. Tomuto právu zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Uvedená právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému, ktorá vyplýva najmä z ustanovení § 4 ods. 2 a § 15 ods. 1 zákona, je základnou a najpodstatnejšou právnou povinnosťou poisťovateľa, ktorá mu z uvedeného právneho predpisu vyplýva. Teda poisťovateľ nie je v zmysle § 11 ods. 6 písm. a) a b) zákona povinný len začať prešetrovanie poistnej udalosti, skončiť ho v lehote 3 mesiacov a oznámiť výsledky prešetrenia poškodenému, ale poisťovateľ je predovšetkým povinný poškodenému jeho oprávnené a preukázané nároky reálne plniť, a to v rozsahu, v akom mu patria.

Plnenie náhrady škody musí byť zaplatené riadne a včas, ako to ukladá ustanovenie § 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý sa subsidiárne aplikuje na základe § 1 ods. 2 zákona. Pokiaľ poisťovateľ nesplní svoju peňažnú povinnosť voči poškodenému a neposkytne mu plnenie náhrady škody, ktorá mu reálne patrí riadne a včas, dostáva sa v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania. Právna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie poškodenému zodpovedajúce náhrade škody nie je totožná s právnou povinnosťou poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení resp. o dôvodoch neplnenia. Ide o dve odlišné právne povinnosti poisťovateľa, ktoré síce spolu súvisia, ale sú relatívne samostatné právne povinnosti. Splnením povinnosti poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení resp. o dôvodoch neplnenia nezaniká povinnosť poisťovateľa poškodenému plniť náhradu škody, ktorá mu oprávnené patrí riadne a včas.

Ustanovenie § 11 ods. 8 zákona upravuje nárok poškodeného na úrok z omeškania len v súvislosti s porušením nepeňažných (lehoty prešetrenia a oznamovacej) povinností poisťovateľa v zmysle § 11 ods. 6 zákona. Uvedené ustanovenie sa však nijakým spôsobom nezaobera dôsledkami omeškania poisťovateľa v súvislosti s omeškaním pri jeho samotnej povinnosti plniť náhradu škody ako peňažnú povinnosť. Dôsledky omeškania v súvislosti so samotnou povinnosťou poisťovateľa plniť náhradu škody teda nie sú riešené ustanovením § 11 ods. 8 ani iným ustanovením tohto zákona. Preto je nevyhnutné na dôsledky omeškania poisťovateľa s plnením jeho hlavnej právnej povinnosti plniť samotnú náhradu škody (peňažný záväzok) v súlade s § 1 ods. 2 zákona subsidiárne aplikovať všeobecný predpis, ktorým je ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ od dlžníka právo popri plnení požadovať aj úroky z omeškania.

Ak teda poisťovateľ nesplní právnu povinnosť plniť oprávnenú náhradu škody poškodenému včas a riadne (t. j. v lehote 15 dní po skončení šetrenia), dostáva sa po uplynutí tejto lehoty s plnením náhrady škody do omeškania a poškodenému vzniká nárok uplatňovať si voči poisťovateľovi aj nárok na úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd preto hodnotí výklad spornej právnej otázky zvolený krajským súdom ako neprípustne formalistickú interpretáciu právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu a právnych súvislostí, na základe ktorej dospel krajský súd k záverom, ktoré vybočujú z ústavných medzí a opomínajú skutočný účel a zmysel právnej úpravy úrokov z omeškania. Zároveň pri viacerých do úvahy prichádzajúcich výkladoch došlo k uprednostneniu takého z nich, ktorý je v neprospech poškodeného (spotrebiteľa) a oproti iným subjektom povinným na náhradu škody neprímerane zvýhodňuje poisťovateľa, ktorého predmetom podnikania je práve na základe poistných zmlúv poskytovať poistné plnenie. Preto súčasťou jeho podnikateľského rizika, ktoré je poisťovateľ

	<p>povinný znášať, je aj prípadné nesprávne ohodnotenie rozsahu vzniknutej škody jej odborným aparátom. Sporný výklad preto nezohľadňuje ani korektív materiálnej spravodlivosti. Z uvedených dôvodov krajským súdom poskytnutý výklad ústavne neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, najmä v časti garancie aplikácie ústavne súladne interpretovanej účinnej právnej normy. Za rovnako závažné však ústavný súd považuje, že ide o výklad nezodpovedajúci požiadavke eurokonformného výkladu smernice, napriek tomu, že všeobecný súd je tým štátnym orgánom, ktorého úlohou je pri aplikovaní transponovanej právnej normy zohľadniť účel a zmysel smernice a vyložiť vnútroštátne právo tak, aby sa smernicou zamýšľané účinky dosiahli aj v prípade nejednoznačnosti transponovaného znenia.</p> <p>Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktoré zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>III. ÚS 309/2020, III. ÚS 214/2020 SD EÚ: C-106/77 vo veci Simmenthal NS ČR:sp. zn. 25Cdo/895/2008</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>interpretácia právnych noriem úrok z omeškania poistenie, poisťné-poisťná zmluva náhrada škody (ujma)-ujma na zdraví</p>

spisová značka	II. ÚS 281/2022
populárny názov	obnova konania pred ústavným súdom
sudca spravodajca	Peter Molnár
druh konania	konanie o obnove konania pred ústavným súdom
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak ústavný súd zistí, že z rozhodnutia orgánu medzinárodnej organizácie vyplýva povinnosť opätovného preskúmania napadnutého rozhodnutia ústavného súdu, svojím nálezhom obnovu konania povolí a napadnuté rozhodnutie ústavného súdu zruší.
skutkový stav a základné fakty	<p>Navrhovateľka podala 22. septembra 2015 ústavnú sťažnosť vedenú pod sp. zn. II. ÚS 898/2016, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici o nevyhlásení sudkyne JUDr. Jarmily Jánošovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica napriek tomu, že žalobca, sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici, JUDr. Juraj Babjak v tomto konaní žaluje navrhovateľku o ochranu osobnosti, pričom namietaná sudkyňa sa vyjadrila o svojej zaujatosti k osobe žalobcu.</p> <p>Navrhovateľka poukazuje na to, že osoba v procesnom postavení žalobcu v pôvodnom konaní pred všeobecnými súdmi, v ktorom mala navrhovateľka postavenie žalovanej, sa v inej právnej veci obrátila na ústavný súd ústavnou sťažnosťou, o ktorej mal podľa rozvrhu práce rozhodovať senát ústavného súdu v zložení sudcov Lajos Mészáros, Ľudmila Gajdošíková a Ladislav Orosz (vedená pod sp. zn. II. ÚS 880/2016). Sudkyňa Gajdošíková oznámila možné spochybnenie jej nepredpojatosti pri výkone svojej funkcie. Ústavný súd</p>

	<p>uznesením č. k. III. ÚS 35/2016 vylúčil sudkyňu Gajdošíkovú z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 880/2016.</p> <p>Navrhovateľka uvádza, že podaním doručeným ústavnému súdu 30. novembra 2015 žiadala o vylúčenie sudkyne Gajdošíkovej z konania o oboch ústavných sťažnostiach – teda aj v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 898/2016. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 36/2016 nevyvlúčil sudkyňu Gajdošíkovú z prejednávania a rozhodovania veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 898/2016 a návrh sťažovateľky vo zvyšnej časti odmietol pre neprípustnosť. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 898/2016-19 odmietol ústavnú sťažnosť navrhovateľky ako zjavne neopodstatnenú, pričom rozhodoval v senáte v zložení z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza.</p> <p>Proti uzneseniu ústavného súdu č. k. II. ÚS 898/2016-19 podala navrhovateľka sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vedenú pod č. 42149/17, ktorou namietala, že jej je známy dlhoročný priateľský vzťah medzi sudkyňou Gajdošíkovou a JUDr. Jurajom Babjakom, pričom napriek tomu, že namietala jej zaujatosť v konaní pred ústavným súdom, z prejednávania a rozhodnutia o ústavnej sťažnosti vylúčená nebola. Navrhovateľka preto namietala porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 898/2016-19, a to vzhľadom na to, že na rozhodovaní o ústavnej sťažnosti navrhovateľky sa na ústavnom súde podieľala aj sudkyňa Gajdošíková. ESLP sťažnosť navrhovateľky rozsudkom č. 42149/17 z 25. novembra 2021 vyhlásil za prípustnú a rozhodol, že došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Úlohou ústavného súdu v konaní o predmetnom návrhu navrhovateľky je rozhodnúť, či z rozsudku ESLP vyplýva povinnosť opätovného preskúmania napadnutého uznesenia ústavného súdu (§ 214 zákona o ústavnom súde).</p> <p>Po preskúmaní rozsudku ESLP dospel ústavný súd k záveru, že takáto povinnosť z rozsudku ESLP vyplýva a že v dôsledku toho je potrebné povoliť obnovu konania vedeného pod sp. zn. II. 898/2016, uznesenie č. k. II. ÚS 898/2016 zo 14. decembra 2016 zrušiť a vec vrátiť ústavnému súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Pre posúdenie opodstatnenosti návrhu na obnovu konania ústavný súd vychádzal predovšetkým z odôvodnenia rozsudku ESLP č. 42149/17 z 25. novembra 2021. Za podstatnú považuje tú časť odôvodnenia, v ktorej ESLP uviedol: „Hoci teda mal pán X (pozn. Babjak) nepochybne záujem v konaní týkajúcom sa ústavnej sťažnosti žalobkyne, keďže bol účastníkom konania, v ktorom bolo vydané rozhodnutie dňa 7. júla 2015, ktoré žalobkyňa napadla pred Ústavným súdom, a hoci vláda pripustila, že takýto vzťah mohol mať určitý význam, pokiaľ ide o prípad žalobkyne, vzťah sudkyne Y (pozn. Gajdošíkovej) k nemu sa nestal predmetom skúmania Ústavným súdom. V skutočnosti rozhodnutím č. 36/2016 bola žaloba žalobkyne zamietnutá značne formálnym spôsobom z dôvodu, že súvislosť medzi konaním týkajúcim sa ústavnej sťažnosti pána X a toho, ktoré sa týkalo sťažnosti žalobkyne, netvorila relevantný základ pre rozhodnutie Ústavného súdu vo veci námietky zaujatosti. Za takýchto okolností súd nie je presvedčený, že Ústavný súd námietku žalobkyne voči sudkyňi Y riadne preskúmal a že svoje rozhodnutie dostatočne a relevantne odôvodnil. Vzhľadom na to, že sudkyňa Y bola vylúčená z rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti pána X, bolo pravdepodobné, že vzniknú pochybnosti súvisiace s jej nestrannosťou vo veci žalobkyne, ktorá bola odporkyňou pána X v konaní, ktoré tvorilo základ jej ústavnej sťažnosti. Preto mali byť predložené presvedčivé argumenty, ktoré by jasne stanovovali, prečo námietka žalobkyne voči sudkyňi Y nemohla byť v jej prípade akceptovaná. Súd preto konštatuje, že pochybnosti žalobkyne týkajúce sa nestrannosti sudkyne Y možno považovať za objektívne opodstatnené a že domáce právo a prax neposkytli dostatočné procesné záruky na to, aby tieto pochybnosti rozptýlili. Následne došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“</p> <p>Vychádzajúc z odôvodnenia citovaného rozsudku ESLP, ústavný súd dospel k</p>

	<p>záveru, že v prejednávanej veci sú splnené podmienky na obnovu konania, a preto obnovu konania sp. zn. II. ÚS 898/2016 povolil. Vychádzal z toho, že ESLP identifikoval ako porušovateľa práve ústavný súd, ďalej z toho, že porušenie práva navrhovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo konštatované v súvislosti s rozhodnutím ústavného súdu o námietke zaujatosti voči sudkyňi Gajdošíkovej, ktorú podľa názoru ESLP ústavný súd riadne nepreskúmal a svoje rozhodnutie (č. k. III. ÚS 36/2016 z 19. januára 2016) dostatočne a relevantne neodôvodnil. Keďže sudkyňa Gajdošíková nebola vylúčená z rozhodovania o ústavnej sťažnosti navrhovateľky v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 898/2016 bez toho, aby boli pochybnosti o jej nestrannosti náležite rozptýlené, ESLP konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za daných okolností ústavný súd dospel k názoru, že aj napriek absencii výslovného príkazu opätovného preskúmania napadnutého rozhodnutia ústavného súdu v odôvodnení rozsudku ESLP je v záujme poskytnutia materiálnej ochrany práv navrhovateľky nevyhnutné, aby ústavný súd opätovne preskúmal jej pôvodnú ústavnú sťažnosť.</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd povolil obnovu konania pred ústavným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 898/2016, uznesenie sp. zn. II. ÚS 898/2016 zrušil a vec vrátil ústavnému súdu.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>II. ÚS 898/2016 ESLP: č. 42149/17 z 25. novembra 2021</p> <p>III. ÚS 36/2016</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	obnova konania-obnova konania pred ústavným súdom

spisová značka	II. ÚS 308/2022
populárny názov	výklad právnej normy v kontexte exekučného konania
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	V rámci exekučného konania sú „v hre“ okrem iného ústavné vlastnícke práva dotknutých účastníkov konania a je na mieste v prípade súdom vznesených pochybností (alebo kontextuálnych nejasností) o úmysle zákonodarcu a jeho riadneho vyjadrenia v texte právnej normy alebo v prípade existencie ponuky dvoch interpretačných ciest zvoliť taký výklad a takú aplikáciu právnej normy, ktoré sú priateľskejšie k ochrane ústavných práv účastníkov konania.
skutkový stav a základné fakty	<p>Rozhodcovským rozsudkom Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave (ďalej len „rozhodcovský súd“) zo 6. mája 2016 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť oprávnenej sumu 1 755 898,45 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,25 % ročne. Na podklade uvedeného rozhodcovského rozsudku viedla oprávnená proti sťažovateľke ako povinnej exekúciu.</p> <p>Sťažovateľka podala na okresný súd návrh na odklad exekúcie vo vzťahu k istine vymáhanej pohľadávky podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“) z dôvodu, že</p>

	<p>podala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Uznesením okresného súdu z 11. augusta 2016 bol povolený odklad exekúcie. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala oprávnená odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým (pôvodnou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky z 3. mája 2018) uznesením z 30. januára 2018 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu sa mení tak, že návrh sťažovateľky ako povinnej na odklad exekúcie sa zamieta.</p> <p>Sťažovateľka ďalej podala na okresný súd návrh na odklad exekúcie vedenej pod inou spisovou značkou vo vzťahu k príslušenstvu vymáhanej pohľadávky podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku z dôvodu, že podala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Uznesením z 9. decembra 2016 okresný súd povolil odklad tejto exekúcie. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala oprávnená odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým (aktuálnou ústavnou sťažnosťou podanou 30. januára 2018) uznesením z 30. januára 2018 (ďalej len "napadnuté uznesenie") rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu sa mení tak, že návrh sťažovateľky ako povinnej na odklad tejto exekúcie sa zamieta. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka aj dovolanie, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 20. februára 2019 odmietnuté ako neprípustné.</p> <p>O pôvodnej ústavnej sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu z 30. januára 2018 ústavný súd meritórne rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 217/2018 tak, že ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel z dôvodu, že sťažovateľka proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala (paralelne) aj dovolanie. Keďže toto dovolanie bolo následne uznesením najvyššieho súdu z 24. októbra 2018 odmietnuté, sťažovateľka uznesenie krajského súdu z 30. januára 2018 napadla novou ústavnou sťažnosťou, o ktorej ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 317/2019 z 24. novembra 2020 rozhodol tak, že týmto uznesením krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a toto uznesenie krajského súdu zrušil.</p> <p>Sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou namieta porušenie jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým uznesením krajského súdu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa názoru sťažovateľky k porušeniu ňou označených práv malo dôjsť tým, že krajský súd napadnutým uznesením arbitrárne zamietol návrh sťažovateľky ako povinnej na odklad exekúcie vedenej vo vzťahu k príslušenstvu vymáhanej pohľadávky. Sťažovateľka namieta, že krajský súd svojvoľne interpretoval § 56 ods. 5 Exekučného poriadku, a tým porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Kľúčovým problémom nastoleným aktuálnou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky (rovnako ako skoršou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky) je otázka ústavne udržateľnej interpretácie a aplikácie jednoduchého práva (podústavného, einfaches Recht) a ich vplyv na ústavné práva sťažovateľky v konkrétnej, všeobecnými súdmi posudzovanej a rozhodovanej exekučnej veci.</p> <p>Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že rozumie snahe krajského súdu ustáliť pre účely rozumnej praxe rozdiel medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v spojení s odkladom exekúcie podľa Exekučného poriadku v prípade podania žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote na podanie námietok proti exekúcii. Rovnako ústavný súd rešpektuje teritórium exekučného konania a výkladu príslušných noriem všeobecnými súdmi. Ústavný súd taktiež plne súhlasí s názorom krajského súdu, že „ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nerozlišuje medzi rozhodcovským konaním podľa</p>

zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“. Zároveň platí, že súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne a môže sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu všeobecne záväzných právnych predpisov. V takýchto prípadoch, ako krajský súd správne konštatoval, sa musí zároveň vyvarovať svojvôli (arbitrárnosti) a interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 72/2010). Ústavný súd sa však v konkrétnej veci sťažovateľky nestotožňuje so záverom krajského súdu, že „ani v danej veci nemožno teda vystačiť len s doslovným textom zákona, ale je potrebné interpretovať ho najmä s ohľadom na systematickú súvislosť a účel, ktorý sa ním sleduje“.

Podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku „Súd povolí odklad exekúcie, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak súd žalobu o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia zamietne, po právoplatnosti rozhodnutia sa v exekúcii pokračuje. Ak súd žalobe vyhovie a rozhodcovské rozhodnutie zruší, súd exekúciu podľa tohto zákona zastaví.“ Z uvedeného vyplýva, že § 56 ods. 5 Exekučného poriadku viaže odklad exekúcie len na samotnú okolnosť, že povinný podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote na podanie námietok proti exekúcii. Citovaný § 56 ods. 5 Exekučného poriadku zároveň nikde vo svojom texte neodkazuje na zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Zákonná norma sa tak javí byť jasná a zrozumiteľná. Adresát práva sa tak môže legitímne spoliehať, že v prípade, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, súd povolí odklad exekúcie. Niet na prvý pohľad interpretačnej techniky a metódy, ktoré by dávali „nádej“ na prijateľnosť iného výkladu. Hlbší pohľad na Exekučný poriadok v komplexnosti však pri použití systematického a teleologického výkladu ponúka práve interpretáciu § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v duchu, akú napokon zvolil krajský súd v napadnutom uznesení. Treba hneď na tomto mieste ustáliť, že krajský súd nepochybil, ak si prítomnosť tejto možnosti interpretácie textu právnej normy všimol, naopak, uvedené svedčí o sudcovskej vyzretosti osoby interpretátora a o riadnom a poctivom prístupe k prejednaniu danej veci. Ak ale možno zo všetkých krajským súdom vyzdvihnutých súvislostí usudzovať, že cieľom citovanej právnej úpravy bolo poskytnutie zvýšenej ochrany práve v súvislosti so zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ktorý výslovne viaže možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku na lehotu na podanie námietok, bolo potom primárne na zákonodarcovi, aby výslovne, prehľadne a bezrozporne túto vôľu v texte právnej normy prejavil. V opačnom prípade je potrebné vzhľadom na jednoznačnosť textu právnej normy prezumovať, že tak urobiť nechcel, a aj za cenu nepredvídateľných a úplne arbitrárnych následkov je potrebné zvoliť výklad právnej normy taký, ktorý „lícuje“ s jeho gramatickým znením [obdobné závery ústavný súd akcentoval v zjednocujúcom uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 a následných senátnych nálezoch (napr. nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 89/2018 z 26. apríla 2018) vo veci tzv. kumulácie dovolacích dôvodov].

Pretože, ako sám krajský súd správne uvádza, právna úprava § 56 ods. 5 Exekučného poriadku nerozlišuje medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, podľa ústavného súdu je takýto výklad (gramatický) § 56 ods. 5 Exekučného poriadku ústavne veľkorysejší k procesným právam adresátov právnej normy, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosť, že v rámci exekučného konania sú „v hre“ okrem iného ústavné vlastnícke práva dotknutých účastníkov konania a je na mieste v prípade súdom vznesených pochybností (alebo kontextuálnych nejasností) o úmysle zákonodarcu a jeho riadneho vyjadrenia v texte právnej normy alebo v prípade existencie ponuky dvoch interpretačných ciest zvoliť taký výklad a takú aplikáciu právnej normy, ktoré sú priateľskejšie k ochrane ústavných práv

	<p>účastníkov konania.</p> <p>Krajský súd v prípade exekučnej veci sťažovateľky mohol a mal (aj s ohľadom na judikatúru ústavného súdu vo veci využívania jednotlivých interpretačných postupov – pozri už citovanú judikatúru) zvoliť takú interpretáciu a aplikáciu § 56 ods. 5 Exekučného poriadku, ktorá bola vzhľadom na gramatické (jazykové) vyjadrenie právnej normy najpravdepodobnejšia, adresátni práva očakávaná a veľkorysejšia k ústavným právam sťažovateľky. Takýto výklad napokon zvolil pred krajským súdom aj okresný súd rozhodujúci vo veci. V tomto smere ústavný súd konštatuje porušenie sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu.</p> <p>Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenia práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že do týchto práv nebolo vzhľadom na predmet konania pred krajským súdom a povahu napadnutého uznesenia zasiahnuté a tieto práva sťažovateľky neboli porušené (II. ÚS 317/2019). Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.</p> <p>Ústavný súd vzhľadom na vyššie uvedené vyslovil porušenia základného práva sťažovateľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok náhradu trov konania pred ústavným súdom a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	II. ÚS 317/2019 PLz. ÚS 1/2018, II. ÚS 89/2018
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu výklad (interpretácia)-právnej normy rozhodcovské konanie-rozhodcovský rozsudok výklad (interpretácia)-gramatický (jazykový) exekúcia-exekučné konanie interpretácia právnych noriem

spisová značka	II. ÚS 328/2022
populárny názov	dovolací dôvod podľa § 421 odst. 1 písm. b) CSP
sudca spravodajca	Luboš Szígeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ podal žalobu k okresnému súdu, ktorou sa domáhal zaplatenia primeraného finančného zadosťučinenia z dôvodu, že sťažovateľ ako spotrebiteľ si úspešne uplatnil porušenie práva alebo povinnosti na súde v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), keď konanie o určenie neplatnosti výpovede z nájomnej zmluvy vedené na okresnom súde bolo síce zastavené pre späťvzatie žaloby sťažovateľom, ale okresný súd v uznesení o zastavení konania uviedol, že považoval za preukázané, že žaloba bola podaná dôvodne a sťažovateľ zoberal návrh späť pre správanie žalovaného, pričom vzhľadom na túto skutočnosť súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Okresný súd rozsudkom (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.</p> <p>Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalovanému nepriznal právo na náhradu trov konania.</p> <p>Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením odmietol (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) podľa § 447 písm. c) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré videl v tom, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou k rozsudku súdu prvej inštancie, čím spochybňoval tiež odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, čo sa týka jeho kvality a nedostatočného vysvetlenia. Prípustnosť dovolania sťažovateľ odôvodnil aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia troch právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. K prvej sťažovateľom nastolenej otázke, či o úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa ide len v prípade, ak bolo v prospech spotrebiteľa vydané rozhodnutie vo veci samej, alebo aj v prípade, že bolo konanie skončené iným spôsobom v prospech spotrebiteľa (napr. zastavenie konania pre procesné zavinenie dodávateľa), dovolací súd uviedol, že táto právna otázka bola podľa jeho názoru už dovolacím súdom riešená. Z tohto dôvodu najvyšší súd aj v tejto časti napadnuté uznesenie najvyššieho súdu odmietol.</p> <p>Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd"), v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o arbitrárnosti a svojvoľnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nezrozumiteľnosti, nepreskúmateľnosti a zmätočnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.</p> <p>Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.</p> <p>V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd riešil dovolateľom nastolené viaceré právne otázky, okrem iných aj tú, či je možné priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa bez toho, aby v konaní bola preukázaná existencia a výška vzniknutej ujmy, a bez toho, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Najvyšší súd sa s nastolenou právnou otázkou vysporiadal tak, že uviedol: „Jediným predpokladom, ktorý</p>

citované ustanovenie zákona vyžaduje je, že spotrebiteľ, na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, tj. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privedená konkrétna ujma, nevyžaduje...“ Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v rozhodnutí vo veci sp. zn. 6 Cdo 389/2015, na ktoré najvyšší súd odkázal, bolo síce dovolanie procesne odmietnuté, no najvyšší súd v ňom v závere poznamenal, že v súvislosti s § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa „pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve...“. Z posledného citovaného rozhodnutia tak nevyplýva, že by v ňom najvyšší súd dal odpoveď na právnu otázku nastolenú sťažovateľom v prerokovávanej veci, keď sa v ňom najvyšší súd nezaoberal tým, čo možno rozumieť pod slovným spojením „úspešné uplatnenie“, ale tým, aký konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti možno na súde uplatniť.

Najvyšší súd prvú právnu otázku nastolenú sťažovateľom považoval za vyriešenú, a to v rozhodnutí č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019. Toto posúdenie malo za následok odmietnutie dovolania, a teda odopretie vecného prejednania veci pred najvyšším súdom. Ústavný súd uvádza, že zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa právnych otázok vymenovaných v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Strany sporu, ako aj právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnené očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak je možné naplniť účel dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok, ktoré buď ešte neboli vyriešené, ktoré sú rozhodované rozdielne alebo pri ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe.

V tomto kontexte je potrebné uviesť, že ústavný súd sa už vo svojej rozhodovacej činnosti (I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020) zaoberal otázkou, ako ústavne konformne vykladať prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je potrebné vykladať tak, že „dovolanie je prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená ustálené“. V tejto súvislosti ústavný súd uviedol, že ak by sme pripustili záver, že podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné iba v prípade, ak ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vôbec riešená, dovolanie by potom nebolo prípustné ani v prípade, ak by sa dovolací súd určitou právnou otázkou už raz (čo i len jediný raz) zaoberal a znemožnila by sa možnosť dovolateľa obrátiť sa na najvyšší súd s cieľom preskúmania správnosti vyriešenia tejto právnej otázky. V prípade, ak právna otázka bola už raz dovolacím súdom riešená, dovolateľ by nemohol prípustnosť vyvodiť ani z § 421 ods. 1 písm. a) CSP (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz a nie je o nej ustálená prax) ani podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP (keďže otázka bola riešená na dovolacom súde len raz, a teda nie je o nej ani rozdielna prax). Tento výklad (že pojem „právna otázka vyriešená“ možno vykladať ako „právna otázka už raz riešená“) by však znamenal obmedzenie aj pre samotný dovolací súd (pre konajúci senát), pretože dovolací súd by potom musel také dovolanie vždy

procesne odmietnuť. Konajúci senát by nemohol vysloviť svoj právny názor na danú otázku, a to buď 9 sa s už vydaným rozhodnutím stotožniť a rozhodovaciu prax upevniť, alebo sa od nej odkloniť a v prípadnom ďalšom konaní vytvoriť predpoklad na jej vyriešenie veľkým senátom. Dovolací súd by potom nemohol rozvíjať a zjednocovať judikatúru všeobecných súdov a naplňať tak poslanie dovolania ani plniť svoju úlohu najvyššej súdnej autority, čím by bol úplne zmarený účel dovolania (nález č. k. I. ÚS 115/2020-62 zo 6. októbra 2020).

Na posúdenie, či ide o otázku už vyriešenú ustálené, treba potom aplikovať výklad najvyššieho súdu o ustálenej praxi dovolacieho súdu. Podľa najvyššieho súdu „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“ (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí.

V predmetnej veci najvyšší súd poukázal len na jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré sa zaoberalo (nie vyčerpávajúco) sťažovateľom nastolenou právnou otázkou. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že jedno nepublikované rozhodnutie môže predstavovať situáciu, kedy je otázka vyriešená. V prípade, ak bolo rozhodnutí najvyššieho súdu týkajúcich sa tejto otázky viac, mal najvyšší súd na ne poukázať. Len tak by išlo o presvedčivý záver, že riešenie právnej otázky je v praxi dovolacieho súdu ustálené. Tento výklad ústavného súdu zároveň vytvára najvyššiemu súdu priestor, príležitosť a šancu v týchto prípadoch dovolanie vecne prejednať. Ak sa s názorom vysloveným v predchádzajúcom rozhodnutí dovolacieho súdu stotožní, prax dovolacieho súdu sa upevní a tento názor bude presvedčivejší. Ak sa bude chcieť od rozhodnutia, resp. rozhodnutí (ktoré ale nepredstavujú ustálenú prax) najvyššieho súdu o tejto právnej otázke odchýliť, vytvorí sa predpoklad pre prejednanie veci vo veľkom senáte, následkom čoho sa opäť rozhodovacia prax stabilizuje. Pokiaľ by však jedno nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu predstavovalo ustálenú prax, dovolaciemu súdu by neostávalo nič iné, iba dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť, a to aj v prípade, ak má na právnú otázku konajúci senát odlišný názor.

K argumentu, že v prípade nepublikovaného rozhodnutia č. k. 6 Cdo 127/2017 z 30. januára 2019, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, nejde o ustálenú prax, prispieva tiež skutočnosť, že toto rozhodnutie bolo vydané až po vydaní rozsudku krajského súdu, proti ktorému dovolanie smerovalo. Vychádzajúc z gramatického a logického výkladu § 421 CSP, existencia rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v súvislosti s vyriešením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je rozhodujúca k momentu vydania rozhodnutia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. 25. Zmyslom tohto dôvodu prípustnosti [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] je umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou na vyslovenie

právneho názoru k meritu veci v prípade, že právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená, teda až pokiaľ sa právny názor k danej otázke neustáli. Takéto nazeranie na zmysel tohto ustanovenia má svoj racionálny základ, ktorý pramení v už spomínanom účele dovolania, a to umožňovať a oprávnene vyžadovať, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal a zjednocoval judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu. 26. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania najvyšším súdom teda došlo v konečnom dôsledku k arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces.

Najvyšší súd ďalej uviedol, že sťažovateľom v poradí ďalšie dve položené právne otázky (či je prípustné, aby súd pri posúdení základu nároku na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa posudzoval dôvodnosť žaloby spotrebiteľa v inom konaní, od ktorého spotrebiteľ odôvodňuje právo na toto primerané finančné zadosťučinenie, a či je dodávateľ oprávnený vypovedať zmluvu o poskytovaní služieb uzatvorenú na dobu neurčitú bez uvedenia dôvodu alebo z neexistujúceho dôvodu najmä pri zohľadnení § 4 ods. 3 a 8 zákona o ochrane spotrebiteľa) považoval za také, ktoré nesúviseli priamo s predmetom sporu, a preto sa nimi vôbec nezaoberal. Odôvodnenie napadnutého uznesenia ani v tejto časti nespĺňa atribúty presvedčivého odôvodnenia, keď najvyšší súd prijal tento strohý záver bez toho, aby zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktoré ho k jeho prijatiu viedli.

Obsah práva na spravodlivý proces vyžaduje okrem iného aj naplnenie požiadaviek na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, notabene, ak ide o rozhodnutie o dovolaní. Podľa judikatúry ústavného súdu „odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému“ (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07, II. ÚS 200/09). 29. Vychádzajúc zo skutkových a právnych okolností prerokovávanej veci je zrejmé, že obidve právne otázky sťažovateľom špecifikované (k tomu pozri bod 27) s predmetom sporu súvisia, otázku ich relevancie v predmetnom konaní však bude musieť najvyšší súd vyhodnotiť až po vysporiadaní sa so sťažovateľom prvou nastolenou právnou otázkou.

Sťažovateľom vznesenú námietku nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ústavný súd vyhodnotil ako takú, ktorá nie je spôsobilá spochybniť prijatý záver najvyššieho súdu o nenaplnení uplatneného 11 dôvodu prípustnosti dovolania. Najvyšší súd prijatý záver odôvodnil tým, že okresný súd, ako aj krajský súd dostatočným spôsobom odpovedali na všetky relevantné otázky v danej veci, a rozsudok krajského súdu preto považoval za dostatočne odôvodnený. Po preskúmaní odôvodnenia rozsudku krajského súdu ústavný súd nevidí dôvod na spochybnenie prijatého záveru najvyššieho súdu.

Ústavný súd po zohľadnení okolností predmetnej veci, odôvodnenia napadnutého uznesenia a povahy rozhodnutí, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukazuje, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže najvyšší súd v ňom ústavne nekonformným spôsobom vyložil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov pre najvyšším súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa.

S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu,

	ktoré ústavný súd zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020 NS SR: 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-dovolacie dôvody spotrebiteľ, spotrebiteľské právo-ochrana spotrebiteľa arbitrážnosť dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.